

[iq.lt](#)

Karinis miestelis ir nieko daugiau – iq.lt

7-9 minutes

Esminių pokyčių Kaliningradas galėtų tikėtis tik pasikeitus režimui pačioje Rusijoje. Kol kas šio krašto perspektyvos itin niūros.

Karo Ukrainoje padarinius itin skaudžiai pajuto Kaliningrado sritis – tapo vienu labiausiai nuo Vakarų sankcijų kenčiančių Rusijos regionų. Bent jau artimiausioje perspektyvoje tikėtis šviesios Kaliningrado ateities nėra pagrindo, o nuosmukis bus tuo gilesnis, kuo ilgiau tęsis Rusijos konfrontacija su Vakarais.

Pagal gyventojui tenkančią bendrojo vidaus produkto (BVP) dalį (7,3 tūkst. JAV dolerių), palyginti su kitais Rusijos regionais, Kaliningrado sritis buvo tarp stipresnių vidutiniokių. Tačiau dėl sankcijų ji praranda išskirtinumą – santykiai su Lietuva ir Lenkija, kurios, vertinant pagal BVP, yra daugiau nei trigubai turtingesnės kaimynės, stipriai ribojami, užsienio investicijų srautas nutrūko, užsienio kapitalo ir su Vakarų partneriais dirbusios įmonės patiria sunkumų ir stabdo veiklą.

Nuo 1990-ųjų Kaliningrado srities gyventojų skaičius dėl migracijos padidėjo nuo 880 tūkst. iki šiek tiek daugiau nei milijono. Tačiau

dar iki karo tempas ėmė lėtėti. Kaliningradas nebeatrodo patrauklus ir imigrantams iš buvusių SSRS šalių – pernai jų, daugiausia iš Kazachstano, Ukrainos ir Uzbekistano, atvyko 5 tūkst., išvyko 8 tūkst. 2019 m. „Rosstat“ duomenimis, 462 JAV dolerius siekęs vidutinis atlyginimas buvo dukart mažesnis nei Sankt Peterburge ir triskart žemesnis nei Maskvoje. Artimoje ateityje kaliningradiečių atlyginimai nedidės, o nuo 2019-ųjų veikiančios elektroninės vizos neužtikrins papildomų turistų srautų. Akivaizdu, kad gyvenimo lygis Kaliningrado srityje kris netgi sparčiau nei likusioje Rusijoje.

Sutrikęs susisiekimas

„Kadangi geografiškai Kaliningradas yra atskirtas nuo Rusijos, jo padėtis sudėtinga ir visiškai kitokia nei kitų regionų. Ypač šiuo metu ryškėja, kad Kaliningradas bus visiškai priklausomas nuo Sankt Peterburgo“, – IQ teigė buvęs Lenkijos vicekonsulas Kaliningrade, dabar Lundo universiteto (Danija) tyrėjas Miłoszas J. Cordesas. Jis atkreipė dėmesį, kad prasidėjus karui Ukrainoje Kaliningrade pradėti statyti keltai, jungiantys su Sankt Peterburgu – iki karo jų buvo trys, dabar veikia šeši, bet reikėtų mažiausiai 20.

{ Jei Kremlius tęs pradėtą karą, situacija Kaliningrade bus vis keblesnė.

Dėl Rusijos lėktuvams uždarytos Europos oro erdvės skrydis iš Maskvos į Kaliningradą dabar trunka beveik du kartus ilgiau, sunkvežimių eismas per Lenkiją ir Lietuvą sustabdytas, tranzitas geležinkeliais ribojamas.

„Kaliningradui gresia izoliacija ir tarptautinė atskirtis. Jau prasidėjus pandemijai Kaliningradas išsiskyrė iš visos Europos. Srities gyventojams buvo labai sunku gauti vizas ir atvykti į

Šengeno zonos valstybes. Karas Ukrainoje tik padidino atskirtį ir visas problemas, besitęsiančias jau daugiau nei keletą metų. Kaliningrado ateities scenarijus priklauso nuo įvykių Ukrainoje. Jei Kremlius tęs pradėtą karą, situacija Kaliningrade bus vis keblesnė“, – teigė M. J. Cordesas. Jis pabrėžė, kad dar tik aiškėja sankcijų padariniai, ir realus vaizdas Kaliningrade išryškės vėliau. Jis nedžiugins srities gyventojų.

Susiję straipsniai

Strateginė bedugnė

Kremliaus Kaliningradas – strateginė karinė bazė, tik tai iš esmės ir rūpi centrinei Rusijos valdžiai. Rytų Europos studijų centro (RESC) asocijuotojo analitiko Maksimo Miltos teigimu, iki šiol Rusijos valdžia Kaliningradą suvokia kaip strateginio gylio Europos žemyne pėdsaką: „Šaltojo karo laikotarpiu strateginis gylis siekė Rytų Berlyną, o dabar – Kaliningradą ir Baltarusiją. Kadangi karinis Rusijos mąstymas remiasi strateginio gylio svarba, tolimi regionai yra itin reikšmingi kuriant „Didžiosios Rusijos“ iliuziją.“ Tai demonstruoja ir reguliariai rengiamos „Zapad“ pratybos.

M. Miltos nuomone, ir ateityje Kaliningradas turėtų išlaikyti karinio regiono identitetą. „Jei pažvelgtume iš paukščio skrydžio, pamatytume, kad Kaliningradas *de facto* yra viena didelė karinė bazė, o civiliai – tik jos priedanga. Valdant Vladimiro Putino režimui Kaliningradas negali būti niekuo kitu nei karine baze. Žinoma, Rusijos pozicijai tampant vis aršesnei dėl tranzito ar kitų sankcijų, Kaliningradas gali tapti pagrindiniu agresyviu įrankiu, nukreiptu prieš Vakarų“, – akcentavo RESC asocijuotasis analitikas.

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto profesorė Dovilė Jakniūnaitė atkreipė dėmesį, kad j

Kaliningradą negalima žvelgti kaip į besivystantį regioną:
„Kaliningradas yra itin militarizuotas, tačiau dėl investicijų stokos jame nebus plėtojama karinė pramonė ar ginklų gamyba. Galima sakyti, kad ekonominis krašto likimas – centrinės valdžios, Kremliaus, rankose. Todėl ilgainiui regiono prekybos profilis, reikšmė neturėtų keistis. Juk svarbiausia jo funkcija – karinė bazė, kurios grėsmė yra jaučiama nuolatos.“

Politologė atkreipė dėmesį, kad dėl karo Ukrainoje Kaliningrado kariniai pajėgumai sumenko ginkluotę perkėlus arčiau fronto linijų.
„Neoficialiais duomenimis, regione sumažėjo karinių pajėgumų. Paradoksaliai tapome saugesni. Žinoma, tai yra trumpalaikis efektas, nes bus dislokuotos trumpojo nuotolio raketos, kita karinė ginkluotė. Tačiau nėra abejonių, kad Kaliningrado pleištas ir toliau išliks grasinantis, pastovus pavojaus šaltinis. Tik kyla klausimas, ar ateityje Rusija gebės formuoti regiono politiką, pasienio bendravimą. Jei ne, Kaliningradas ir toliau išliks karinis miestas“, – svarstė D. Jakniūnaitė.

O kas, jeigu...

Bet jei į ateitį pažiūrėtume toliau bei drąsiau ir įžvelgtume Rusijos, kuri laikoma paskutine pasaulyje daugianacionaline imperija, subyrėjimą. Kas tokiu atveju lauktų Kaliningrado?

„Vargu ar pats Kaliningrado krašto klausimas galėtų būti atskirtas nuo visos Rusijos likimo. Jei įvyktų Rusijos valstybės dezintegracija, kuri įmanoma tikrai pralaimėjus karą, krašto ateities scenarijai būtų įvairūs: nuo didesnės autonomijos iki nepriklausomos valstybės“, – teigė Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Teisės fakulteto dekanas Dainius Žalimas.

Tarptautinės teisės eksperto nuomone, nėra jokių duomenų, kad

Kaliningrado ateitis klostytųsi kaip nors kitaip nei likusios Rusijos. „Kadangi krašte nėra pilietinės visuomenės užuomazgų, nemanau, jog Kaliningrado regionas keisis. Pavyzdžiui, taps laisvąja ekonomine zona. Manau, regionas ir toliau išliks grėsmę keliančia karine baze, kuri konflikto atveju žlugtų viena pirmųjų“, – pabrėžė D. Žalimas.

Krašto gyventojai kaip nors ypatingai nesuvokia savo tapatybės. „Kol nėra atskiros žmonių grupės, kuri teisės apsisprendimo požiūriu galėtų būti laikoma tauta, tol nėra jokių prielaidų nepriklausomai Kaliningrado valstybei atsirasti. Žinoma, jei Kaliningrado gyventojai išreikštų valią tapti nepriklausomi ir tam pritartų Kremlius, galbūt turėtume naują kaimynę. Tačiau aš nematau jokių specifinių prielaidų, dėl kurių regiono gyventojai norėtų gyventi autonomiškai. Jei Rusija taptų demokratine federacine valstybe, kurioje ne viskas būtų centralizuota, regiono gyventojai turėtų daugiau teisių valdyti savo kraštą. Žinoma, jei Rusija subyrėtų į kokius šešis ar septynis vienetus, matytume dar kitokią regiono ateitį“, – kalbėjo D. Žalimas.

Jis pridūrė, kad hipotetinio Kaliningrado atsiskyrimo nuo Rusijos negalėtume sieti su Kosovo ir Serbijos pavyzdžiu: „Vargu ar Kaliningrado srities gyventojai galėtų būti laikomi politiniu vienetu kaip atskira tauta. Todėl Kaliningrado situacijos negalima gretinti su Kosovo atsiskyrimu nuo Serbijos. Kosovarai savo atsiskyrimą grindė kaip būdą išsaugoti tautą. Todėl nemanau, kad kaliningradiečiai rastų svarių priežasčių atsiskirti nuo Maskvos.“

Straipsnio komentarai

Rašyti komentarą

Siųsti

